

परिशिष्ट

पर्यावरणीय जागरूकता परिक्षण

- १) विद्यार्थ्याचे नांव -
२) विद्यालयाचे नांव -
३) वर्ग - ८ वा लिंग
४) क्षेत्र - ग्रामीण/शहरी
५) वेळ - १ तास गुण - ६० गुण

सुचना -

- १) ही प्रश्नपत्रिका पर्यावरण जागरूकतेच्या अभ्यासच्या दृष्टी बनविली आहे. याचा आपल्या शाळेतील श्रेणीशी कसलाही संबंध नाही.
२) सर्व प्रश्न अनीवार्य.
३) प्रश्नाच्या उत्तरा समोर बरोबर (✓)ची खून करावी

- प्र. १ रात्री वनस्पती कोणता वायु सोडतात ?
अ) कार्बन डाय ऑक्साईड ब) कार्बन मोनॉक्साईड क) ऑक्सीजन
- प्र. २ वन्य जीवांच्या संरक्षणाची आवश्यकता असते -
अ) परिस्थितीक संतुलनासाठी ब) त्यांच्यापासून चामडे तयार करण्यासाठी क) मनोरंजन के लिए
- प्र. ३ वाळवंटी प्रदेशात झाडे काटेरी आणि गुहेदार असतात ?
अ) अति वाळू मुळ ब) प्राण्यांपासून बाचविण्यासाठी
क) प्राण्यांच्या अधिक बाष्पिभवनाला थांबवून त्याचा साठा करण्यासाठी
- प्र. ४ पुनवनरोपणामुळे काय होते ?
अ) परिस्थितीक सन्तुलन राहते ब) लाकूड मिळवू शकतो क) मनोरंजन करू शकतो
- प्र. ५ सामाजिक वनीकरण म्हणजे आपला तात्पर्य काय आहे ?
अ) जंगल कटाई करणे ब) झाडे लावणे क) वनांचा नाश करणे
- प्र. ६ पृथ्वीचा मिती टक्के पृष्ठभाग पाण्याने व्यापलेला आहे. ?
अ) ३०% ब) ७०% क) ९९%
- प्र. ७ भारताचा राष्ट्रीय पक्षी कोणता आहे ?
अ) कोकीळा ब) पोपट क) मोर
- प्र. ८ हवेच्या ओझोन थरामुळे कोणता परिणाम होतो ?
अ) कार्बन डायऑक्साईड चे प्रमाण वाढले ब) कार्बन मोनॉक्साईडचे प्रमाण वाढते
क) क्लोरो फ्युरो कार्बनचे प्रमाण वाढले
- प्र. ९ असिमीत वृक्षांच्या छटाई मुळे हवेत कोणत्या घटकाचे प्रमाण वाढते ?
अ) कार्बन डायऑक्साईड ब) ऑक्सीजन क) सल्फर डायऑक्साईड
- प्र. १० कोणत्या झाडाच्या बीया विषारी असतात ?
अ) कडूलिंब ब) धोतरा क) सुर्यफुल
- प्र. ११ भारताचे राष्ट्रीय फुल कोणते आहे ?
अ) सुर्यफुल ब) जास्वंद क) कमळ
- प्र. १२ चंदनाच्या झाडाची लागवड कोणत्या राज्यात जास्त होते ?
अ) आंध्र प्रदेश ब) ओरिसा क) कर्नाटक

- प्र. १३ मनुष्याला कोणत्या वनस्पती मुळे नुकसान होऊ शकते ?
अ) गांजर गवत ब) चिंच क) बोर
- प्र. १४ प्लेग रोग कोणत्या जंतू मुळे होतो?
अ) पिसु ब) मासी क) खटमल
- प्र. १५ शेवळात प्रकाश संश्लेषण कश्या द्वारे होते ?
अ) हरीतद्रव्य ब) झायलोम क) प्लोयेम
- प्र. १६ महाराष्ट्रात ३० सप्टेंबर १९९३ मध्ये भूकंप कोठे झाला होता ?
अ) सातारा ब) खिल्लारी क) गारगोटी
- प्र. १७ महाराष्ट्रात कृतीम पावसासाठी रडार कोठे बनवली होती ?
अ) शेगाव ब) रत्नागिरी क) सिंधुदुर्ग
- प्र. १८ आम्ल वर्षा मुळे कोणत्या ऐतिहासिक स्थानावर परीणाम झाला आहे ?
अ) लाल किल्ला ब) ताजमहाल क) गेटवे ऑफ इंडिया
- प्र. १९ नर्मदा बचाव आंदोलन महाराष्ट्रात कशासाठी चालवल्या जात आहे ?
अ) शिक्षणासाठी ब) पर्यावरण संरक्षणासाठी क) वृक्ष लावण्यासाठी
- प्र. २० सजीवांच्या उत्क्रांतीचा सिद्धांत कोणी सांगितला ?
अ) न्युटन ब) रारबट हुक क) चार्ल्स डार्विन
- प्र. २१ भूकंपाच्या लहरी किती प्रकारच्या असतात ?
अ) सात ब) तीन क) दोन
- प्र. २२ वातावाणातील निम्नस्तर कोणता आहे ?
अ) तपांबर ब) स्थीतांबर क) आयतांबर
- प्र. २३ सजीवांच्या इवसणासाठी कोणता वायु आवश्यक आहे ?
अ) ऑक्सीजन ब) नॅट्रोजन डाय ऑक्साईड क) सल्फर डाय ऑक्साईड
- प्र. २४ देशात पर्यावरण संरक्षण कायदा केव्हा सुरू केला गेला ?
अ) १९८१ ब) १९८६ क) १९७४
- प्र. २५ व्याघ्र अभयारण्य महाराष्ट्रात कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?
अ) मुंबई ब) नागपूर क) अमरावती
- प्र. २६ उर्जेचे गैरपारंपारीक स्रोत कोणते आहे ?
अ) कोळसा ब) लाकुड क) पेट्रोलियम
- प्र. २७ भारतातील शेती मुख्य रूपाने अवलंबुन आहे ?
अ) मान्सून ब) भुमिगत पाणी क) थंडीच्या मौसमातील पाऊस
- प्र. २८ खालील पैकी कोणता प्राणी भूचर आहे ?
अ) मासा ब) कुत्रा क) बेडूक
- प्र. २९ भाजी आणण्यासाठी कोणती पिशवी योग्य नाही ?
अ) प्लॉस्टीक ब) कापड क) कागद
- प्र. ३० खालील पैकी नैसर्गिक खत कोणते आहे ?
अ) शेण खत ब) फॉस्फरस क) युरिया

***** समाप्त *****

पर्यावरणीय जागरूकता मार्गदर्शिका

- १) विद्यार्थ्याचे नांव - _____
२) विद्यालयाचे नांव - _____

सुचना -

- १) हि पर्यावरणीय जागरूकता मार्गदर्शिका आपल्याला पर्यावरणाची माहिती करून घेण्यासाठी देण्यात येत आहे.
या पर्यावरण मार्गदर्शिकाचा तुमच्या शालेय श्रेणीशी कोणताही संबंध नाही.

प्र. १ रात्री वनस्पती कोणता वायु सोडतात ?

- अ) कार्बन डाय ऑक्साईड ब) कार्बन मोनॉक्साईड क) ऑक्सीजन

- स्पष्टीकरण - अ) रात्रीर सूर्यप्रकाश नसल्यामुळे वनस्पतीत प्रकाशसंश्लेषण होत नाही. तसेच वनस्पती द्वारा श्वसन क्रियेतून कार्बन डायऑक्साईड बाहेर पडतो.
ब) कारखान्यांतून निघणारा धूर, वाहनांतून निघणारा धूर यांत कार्बन मोनॉक्साईड चे प्रमाण जास्त असते. जर यांची मात्रा सजीवांच्या श्वसन क्रियेत जास्त असेल तर सजीवाचा मृत्यू होवू शकतो.
क) वृक्ष प्रकाश संश्लेषणाच्या क्रियेत वनस्पती ऑक्सीजन तयार करतात. ऑक्सीजन सजीवांच्या श्वसनासाठी उपयुक्त असतो.

या प्रश्नाचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. २ वन्य जीवांच्या संरक्षणाची आवश्यकता असते -

- अ) परिस्थितीक संतुलनासाठी ब) त्यांच्यापासून चामडे तयार करण्यासाठी
क) मनोरंजन के लिए

- स्पष्टीकरण - अ) पर्यावरणातील संतुलनासाठी वन्य जीवांच्या संरक्षणाची आवश्यकता असते. कारण एक सजीव दुसऱ्या सजीवावर उवलंबून असतो.
ब) मृत प्राण्यापासून चामडे प्राप्त करण्याकरीता पण जिवंत प्राण्याला मारून चामडे मिळवणे गुल्हा आहे.
क) वन्य प्राण्या द्वारे मनोरंजन होते पण वन्य जीवांच्या संरक्षणाचा त्या प्रथम उद्देश्य नाही.
ड) प्राणी संग्रहालया मुळे वन्य जीवांचे रक्षण होते पण त्यांना स्वातंत्र्य राहत नाही.
या प्रश्नाचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. ३ वाळवंटी प्रदेशात झाडे काटेरी आणि गुद्देदार असतात ?

- अ) अति वाळू मुळ ब) प्राण्यांपासून बाचविण्यासाठी
क) पाण्याच्या अधिक बाष्पिभवनाला थांबवून त्याचा साठा करण्यासाठी

- स्पष्टीकरण - अ) वाळवंटी प्रदेशात वाळूचे प्रमाण जास्त असते. पण त्याचा झाडांवर परिणाम होत नाही.
ब) प्राणी झाडे खातात त्याचा आकार मोठा असो की छोटा हे त्याचे कारण नाही.
क) वाळवंटी प्रदेशात पाण्याचे प्रमाण कमी असते त्यामुळे जास्त पाणी साचून घेण्याची क्षमता झाडात असणे आवश्यक आहे. झाडा मध्ये होणाऱ्या बाष्पी करणाला थांबविण्यासाठी झाडे गुद्देदार असतात.
या प्रश्नाचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. ४ पुनवनरोपणामुळे काय होते ?

अ) परिस्थितीक सन्तुलन राहते ब) लाकूड मिळवू शकतो क) मनोरंजन करू शकतो

स्पष्टीकरण - अ) वृक्षाचे रोपण केल्यामुळे पर्यावरणातील समतोल कायम राहतो. मृदेची धुप होत नाही पावसाचे प्रमाण वाढते तसेच पृथ्वीचे तापमान वाढत नाही.

ब) वाळलेल्या आणि पडलेल्या झाडा पासून लाकूड मिळू शकतो. पण सजीव वृक्ष कापने चांगले नाही.

क) मनुष्य आपल्या मनोरंजनासाठी छोटी छोटी झाडे लावतो पण त्यामुळे पर्यावरणाचे संतुलन होत नाही.

या प्रश्नाचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. ५ सामाजिक वनीकरण म्हणजे आपला तात्पर्य काय आहे ?

अ) जंगल कटाई करणे ब) झाडे लावणे क) वनांचा नाश करणे

स्पष्टीकरण - अ) जंगल कटाईमुळे पर्यावरणाला धोका पोहचू शकतो. तापमान वाढू शकते पाऊस कमी पडू शकतो.

ब) सामाजिक वनीकरणात जास्तीत जास्त झाडे लावून वनाची संख्या वाढली पाहिजे हे कार्य आहे.

क) जंगलाचा नाश होण्यामुळे कार्बन डाय ऑक्साईड चे प्रमाण वाढेल व श्वसनाचे रोग होवून लोकांचे मृत्यू होतील.

या प्रश्नाचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. ६ पृथ्वीचा मिती टक्के पृष्ठभाग पाण्याने व्यापलेला आहे. ?

अ) ३०% ब) ७०% क) ९९%

स्पष्टीकरण - अ) पृथ्वीचा ३०% पृष्ठभाग मृदेने व्यापलेला आहे.

ब) पृथ्वीचा ७०% पृष्ठभाग पाण्याने व्यापलेला आहे.

क) पृथ्वीच्या एकूण पृष्ठभागा पैकी ९९% भागात समुद्र आणि तलाव आहे.

या प्रश्नाचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. ७ भारताचा राष्ट्रीय पक्षी कोणता आहे ?

अ) कोकीळा ब) पोपट क) मोर

स्पष्टीकरण - अ) कोकीळा पक्षी काळ्या रंगाचा असतो आणि तो पक्षी सुंदर गाणे म्हणतो.

ब) पोपट हा हिरव्या रंगाचा पक्षी आहे त्याचा आवाज गोड असतो. काही लोक त्याला घर पाळतात.

क) भारताचा राष्ट्रीय पक्षी मोर आहे. हंसाच्या आकाराच्या या रंगबीरंगी मान लांब व डोळ्या खाली एक पांढरा डाग असतो.

या प्रश्नाचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. ८ हवेच्या ओझोन थरामुळे कोणता परिणाम होतो ?

अ) कार्बन डायऑक्साईड चे प्रमाण वाढले ब) कार्बन मोनॉक्साईडचे प्रमाण वाढते

क) क्लोरो फ्युरो कार्बनचे प्रमाण वाढले

स्पष्टीकरण - अ) वृक्ष कापल्यामुळे कार्बन डाय ऑक्साईडचे प्रमाण वाढते.

ब) वायु प्रदुषणामुळे कार्बन मोनॉक्साईडचे प्रमाण वाढते.

क) हवेच्या ओझोन थरामुळे क्लोरोफ्युरो कार्बनचे प्रमाण वाढते.

या प्रश्नाचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. ९ असिमीत वृक्षांच्या छटाई मुळे हवेत कोणत्या घटकाचे प्रमाण वाढते ?

अ) कार्बन डायऑक्साईड   ब) ऑक्सीजन   क) सल्फर डायऑक्साईड

स्पष्टीकरण - अ) वृक्ष कापल्यामुळे कार्बनडाय ऑक्साईडचे प्रमाण वाढेल. कारण हवेतून कार्बनडाय ऑक्साईड घेवून वृक्ष ऑक्सीजन हवेत सोडतात.

ब) जास्त झाडे लावल्या मुळे आणि जंगलाचे संरक्षण केल्यामुळे पर्यावरणात ऑक्सीजनचे प्रमाण वाढेल

क) हवेत प्रदुषित घटक आल्यामुळे वायु प्रदुषण वाढेल. आणि सल्फरडायऑक्साईड चे प्रमाण वाढेल त्या मुळे लोकांना कॅन्सर व हृदय रोग संभवतो.

या प्रश्नाचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. १० कोणत्या झाडाच्या बीया विषारी असतात ?

अ) कडूलिंब   ब) धोतरा   क) सुर्यफुल

स्पष्टीकरण - अ) कडूलिंबाच्या बिया साबनाच्या कारखाण्यात उपयुक्त आहे व कडूलिंबाचे झाड वनऔषधीसाठी उपयुक्त आहे.

ब) धोतराचे झाड छोटे असते. त्याच्या बिया खुप विषारी असतात. त्यामुळे सजीव बेहोश होवू शकतो.

क) सुर्यफुलांच्या बियांपासून वनस्पती तुप तयार केल्या जाते आणि ते खुप पोषक असते.

या प्रश्नाचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. ११ भारताचे राष्ट्रीय फुल कोणते आहे ?

अ) सुर्यफुल   ब) जास्वंद   क) कमळ

स्पष्टीकरण - अ) सुर्यफुलापासून वनस्पती तुप काढल्या जाते.

ब) जास्वंदाच्या फुलाचे तेल औषधी युक्त आहे हे फुल लाल रंगाचे असते.

क) भारताचे राष्ट्रीय फुल म्हणून कमळ ओळखले जाते हे एक पवित्र फुल आहे. भारतीय प्राचिन संस्कृती, कला आणि पुराणांत याचे महत्वपूर्ण स्थान आहे.

या प्रश्नाचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. १२ चंदनाच्या झाडाची लागवड कोणत्या राज्यात जास्त होते ?

अ) आंध्र प्रदेश   ब) ओरिसा   क) कर्नाटक

स्पष्टीकरण - अ) आंध्रप्रदेशच्या जमिनीचा ओलावा तंबारबुच्या उत्पन्नासाठी अतिशय उपयुक्त आहे.

ब) ओरिसाच्या तटीय मैदानात अधिक प्रमाणात पाऊस पडतो त्यामुळे तेथील माती ज्युट साठी योग्य आहे.

क) कर्नाटकाच्या पठारात १०० ते १५० सेंमी. पाऊस पडतो आणि तेथील माती चंदनाच्या लागवडी करीता योग्य आहे.

या प्रश्नाचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. १३ मनुष्याला कोणत्या वनस्पती मुळे नुकसान होऊ शकते ?

अ) गांजर गवत   ब) चिंच   क) बोर

स्पष्टीकरण - अ) गांजर गवत हे एक विषारी वनस्पती आहे. या वनस्पतीमुळे त्वचे चे व संसर्गजन्य रोग होण्याचा धोका संभवतो.

ब) बोरीच्या झाडापासून बोर हे फळ मिळते. आणि हे खाणे हीलकारक असते.

क) चिंचेचे झाडाच्या फळापासून विहेट्यामीन ' सी ' प्राप्त होते. त्या झाडा पासून पर्यावरणाला फायदाच आहे.

या प्रश्नाचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. १४ प्लेग रोग कोणत्या जंतू मुळे होतो?

अ) पिसु ब) माशी क) खटमल

स्पष्टीकरण - अ) प्लेग हा रोग उंदरावर असणाऱ्या पिसव्याच्या चाव्यामुळे होतो.
ब) माशी या कीटकापासून मलेरीया रोग होतो.
क) खटमल हा परजीवी किटक असून हा माणसाचे रक्त शोषण करतो.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. १५ शेवालात प्रकाश संश्लेषण कश्या द्वारे होते ?

अ) हरीतद्रव्य ब) झायलम क) प्लोयेम

स्पष्टीकरण - अ) शेवाल या वनस्पतीत हरितद्रव्याच्या सहाय्याने प्रकाश संश्लेषण क्रिया होवून अन्न तयार होते.
ब) वृक्षाच्या पेडीत पाणी साठवून ठेवण्याचे कार्य झायलम करते.
क) वृक्षाच्या पेडीत अन्न साठवून ठेवण्याचे कार्य प्लोयेम करते.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. १६ महाराष्ट्रात ३० सप्टेंबर १९९३ मध्ये भूकंप कोठे झाला होता ?

अ) भुज ब) खिल्लारी क) उत्तरकाशी

स्पष्टीकरण - अ) भुज येथे भूकंप झाला होता पण ते गुजरात राज्यात आहे.
ब) ३० सप्टेंबर १९९३ मध्ये महाराष्ट्राज्यात खिल्लारी येथे भूकंप झाला होता.
क) २० ऑक्टोबर १९९३ ला उत्तर काशी मध्ये भूकंप झाला होता.
या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. १७ महाराष्ट्रात कृत्तीम पावसासाठी रडार कोठे बनवली होती ?

अ) शेंगाव ब) रत्नागिरी क) सिंधुदुर्ग

स्पष्टीकरण - अ) महाराष्ट्रात विदर्भ क्षेत्रा कऱीता कृत्रिम पावसासाठी शेंगाव येथे रडार उभारण्यात आला होता. या रडारा द्वारे ढगावर रसायनाची फवारणी करूण पाऊस पाडण्यात आला होता.
ब) रत्नागिरी जिल्हात मान्सुन मुळे नैसर्गिक पाऊस चांगला पडतो.
क) महाराष्ट्राच्या सिंधुदुर्ग जिल्हात नैसर्गिक पाऊसाचे प्रमाण जास्त राहते.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. १८ आम्ल वर्षा मुळे कोणत्या ऐतिहासीक स्थानावर परीणाम झाला आहे ?

अ) लाल किल्ला ब) ताजमहाल क) गेटवे ऑफ इंडिया

स्पष्टीकरण - अ) दिल्ली येथील लाल किल्ला लाल रंगाचा आहे. त्या वर आम्ल वर्षाचा काहीच परिणाम झाला नाही.
ब) ताजमहालावरील संगमरवरावर त्याचा परिणाम झाला आम्ल वर्षावामुळे H_2SO_4 चे प्रमाण वाढण्याची शक्यता असते. आणि H_2SO_4 मुळे संगमरवरासारखे दगड प्रभावित होतात.
क) गेटवे ऑफ इंडिया हे सिमेंट कॉन्क्रीटचे बनले आहे. आणि यावर H_2SO_4 चा काही परिणाम होत नाही.
या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. १९ नर्मदा बचाव आंदोलन महाराष्ट्रात कशासाठी चालवल्या जात आहे ?

अ) शिक्षणासाठी ब) पर्यावरण संरक्षणासाठी क) वृक्ष लावण्यासाठी

- स्पष्टीकरण - अ) महाराष्ट्रात शिक्षणासाठी 'सर्व शिक्षा अभियान' राबविण्यात येत आहे.
ब) नर्मदा नदीवर होणाऱ्या सरदार प्रकल्पा मुळे पर्यावरणाला धोका होण्याची शक्यता आहे. म्हणून पर्यावरणाला वाचविण्यासाठी महाराष्ट्रात नर्मदा बचाव आंदोलन सुरू आहे.
क) वृक्ष लावण्यासाठी महाराष्ट्रात सामाजिक वनिकरण विभाग कार्यरत आहे. या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. २० सजीवांच्या उत्क्रांतीचा सिद्धांत कोणी सांगितला ?

अ) न्युटन ब) राबर्ट हुक क) चार्ल्स डार्विन

- स्पष्टीकरण - अ) न्युटन 'गुरुत्वाकर्षण बलाचा' सिद्धांत सांगितला आहे.
ब) राबर्ट हुक याने वनस्पतील पेशीचा शोध लावला आहे.
क) चार्ल्स डार्विन याने सजीवांच्या उत्क्रांतीचा सिद्धांत सांगितला आहे. या प्रश्नांचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. २१ भूकंपाच्या लहरी किती प्रकारच्या असतात ?

अ) सात ब) तीन क) दोन

- स्पष्टीकरण - अ) विश्वात ज्वालामुखीचे प्रमुख ७ क्षेत्र आहेत.
ब) भूकंपाच्या लहरी तीन प्रकारच्या असतो. १) प्रधान लहरी २) अनुप्रस्थ लहरी ३) धरातलीय लहरी
क) स्थितीच्या आकारावर भूकंप दोन प्रकारचे असतात. स्थितीय भूकंप आणि सागरी भूकंप. या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. २२ वातावाणातील निम्नस्तर कोणता आहे ?

अ) तपांबर ब) स्थितांबर क) आयतांबर

- स्पष्टीकरण - अ) तपांबर हा वायु मंडलातील सर्वात खालचा थर आहे. हा पृथ्वीवर ११ किमी उंचीवर पसरलेला आहे.
ब) स्थितांबर हे तपांबरच्या वर ४० किमी पर्यंत पसरलेला आहे.
क) ५० किमी. च्या वर ३०० कि. मी. पर्यंत वायुमंडलीय क्षेत्र आयतांबर आहे. या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. २३ सजीवांच्या श्वसणासाठी कोणता वायु आवश्यक आहे ?

अ) ऑक्सीजन ब) नॅट्रोजन डाय ऑक्साईड क) सल्फर डाय ऑक्साईड

- स्पष्टीकरण - अ) सजीवांना आपल्या श्वसन प्रक्रियेसाठी स्वच्छ ऑक्सीजन वायुची आवश्यकता असते.
ब) वायुत प्रदुषित वायु मिसळून नॅट्रोजन डाय ऑक्साईडचे प्रमाण वाढते. आणि हे सजीवांसाठी हानिकारक आहे.
क) वायु प्रदुषणामुळे सल्फर डाय ऑक्साईडचे प्रमाण वाढते आणि हे सजीवांच्या श्वसना करीता हानिकारक आहे. या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. २४ देशात पर्यावरण संरक्षण कायदा केव्हा सुरू केला गेला ?

अ) १९८१ ब) १९८६ क) १९७४

स्पष्टीकरण - अ) वायु प्रदुषण निवारण आणि नियंत्रण अधिनियम १९८१ चा आहे.
ब) पर्यावरण संरक्षण कायदा १९८६ मध्ये सुरू करण्यात आला.
क) जल प्रदुषण आणि नियंत्रण अधिनियम १९७४ ला सुरू झाला.
या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. २५ व्याघ्र अभयारण्य महाराष्ट्रात कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?

अ) मुंबई ब) नागपूर क) अमरावती

स्पष्टीकरण - अ) बोरवली राष्ट्रीय उद्यान मुंबई हे सांभर आणि हरिन साठी प्रसिद्ध आहे.
ब) पेंच राष्ट्रीय उद्यान नागपूर हे चित्ता मिलगाय साठी प्रसिद्ध आहे.
क) व्याघ्र अभयारण्य महाराष्ट्रात मेळघाट येथे अमरावती जिल्ह्यात आहे.
या प्रश्नांचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. २६ उर्जेचे गैरपारंपारीक स्रोत कोणते आहे ?

अ) कोळसा ब) लाकुड क) पेट्रोलियम

स्पष्टीकरण - अ) कोळसा हे उर्जेचे पारंपारीक स्रोत आहे.
ब) लाकुड हे उर्जेचे पारंपारीक स्रोत आहे.
क) पेट्रोलियम हे उर्जेचे गैरपारंपारीक स्रोत आहे.
या प्रश्नांचे उत्तर 'क' आहे.

प्र. २७ भारतातील शेती मुख्य रूपाने अवलंबून आहे ?

अ) मान्सून ब) भूमिगत पाणी क) थंडीच्या मौसमातील पाऊस

स्पष्टीकरण - अ) भारतात जुन महिन्यापासून मान्सूनची सुरुवात होते. आणि मान्सूचा सर्वात जास्त पाऊस पडतो आणि हा पाऊस भारताच्या शेतीसाठी उपयुक्त आहे.
ब) भारतात भूमिगत पाण्याचा साठा कमी प्रमाणात आहे. आणि तो सिंचना मुळे कमी होत चालला आहे.
क) थंडीच्या मौसमातील पाऊसाची दिशा उत्तर पुर्व असते. या मान्सून मुळे पाऊस फार कमी पडतो.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. २८ खालील पैकी कोणता प्राणी भूचर आहे ?

अ) मासा ब) कुत्रा क) बेडूक

स्पष्टीकरण - अ) मासा हा पाण्यात राहतो. म्हणून तो जलचर आहे.
ब) कुत्रा जमिनीवर राहतो. म्हणून तो भूचर आहे.
क) बेडूक पाण्यात व जमिनीवर दोन्ही कडे आढळतो म्हणून तो उभयचर आहे.
या प्रश्नांचे उत्तर 'ब' आहे.

प्र. २९ भाजी आणण्यासाठी कोणती पिशवी योग्य नाही ?

अ) प्लॉस्टिक ब) कापड क) कागद

स्पष्टीकरण - अ) सूक्ष्म जिवांसोबत प्लॉस्टिकचे विघटन होत नसल्यामुळे प्लॉस्टिक प्रदुषणाची समस्या निर्माण झाली आहे.
ब) सूक्ष्म जिवांसोबत कागदाचे विघटन होते व कागद मातीमध्ये एकजीव होतो.
क) कापड सुद्धा सूक्ष्मजिवाच्या सर्पकात आल्यामुळे विघटीत होवून मातीत एकजीव होता.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

प्र. ३० खालील पैकी नैसर्गिक स्वत कोणते आहे ?

अ) शेण स्वत ब) फॉस्फरस क) युरीया

स्पष्टीकरण - अ) शेण स्वत हे नैसर्गिक स्वत आहे. त्यामुळे शेती चांगली होते व शेतीवर कोणताही दुष्परिणाम होत नाही
ब) फॉस्फरस हे रासायनिक स्वत आहे. या रासायनिक स्वतामुळे शेती वर दुष्परिणाम होतो
क) युरीय हे रासायनिक स्वत आहे. त्याचे विषारी अंश पिकन मध्ये येतात.
या प्रश्नांचे उत्तर 'अ' आहे.

***** समाप्त *****

पर्यावरण संवर्धन परीक्षण

- १) विद्यार्थ्याचे नांव - _____
- २) विद्यालयाचे नांव - _____
- ३) वर्ग - ८ वा लिंग _____
- ४) क्षेत्र - ग्रामीण/शहरी
- ५) वेळ - १ तास गुण - ६० गुण

सुचना -

१) ही प्रश्नपत्रिका पर्यावरण जागरूकतेच्या अभ्यासच्या दृष्टी बनविली आहे. याचा आपल्या शाळेतील श्रेणीशी कसलाही संबंध नाही.

२) सर्व प्रश्न अनीवार्य.

३) प्रश्नाच्या उत्तरा समोर बरोबर (✓)ची खून करावी

- प्र. १ वातावरणात कार्बन डायऑक्साईड चे प्रमाण वाढल्यास तुम्ही काय करणार ?
अ) वृक्षारोपण ब) बाहनांचा कमी उपयोग क) कारखाने बंद करणे.
- प्र. २ वन्य प्राण्यांसोबत तुम्ही कशी वर्तणूक करणार ?
अ) प्राण्याला आपल्या घरी आणणार नाही ब) प्राण्याचे संरक्षण करणे क) प्राण्याला त्रास देणे
- प्र. ३ समजा वातावरणात वायु प्रदुषण होत असेल तेव्हा तुमची काय प्रतिक्रिया राहिल ?
अ) जंगलाचे संरक्षण करणे ब) कारखान्यांचे शहरापासून दुरनिर्माण करणे
क) वाहणांचा उपयोग करणे.
- प्र. ४ तुम्हाला कोणत्या झाडा खाली शेळायल आवडेल ?
अ) कडू लिंबू ब) बाभूळ क) अशोक
- प्र. ५ कर्नाटकात तुम्ही कोणती झाडे लावणार ?
अ) ज्युट ब) जवार क) चंदन
- प्र. ६ तुम्ही कोणत्या वनस्पतीला नष्ट करणार ?
अ) धोतरा ब) बेशरम क) गांजरगवत
- प्र. ७ कोणत्याही रोगाची साध सुरू असल्यास तुम्ही काय करणार ?
अ) स्वच्छतेचा संदेश देऊ ब) घराची स्वच्छता ठेवू क) डॉ. जवळ जावू
- प्र. ८ पाण्याच्या योग्य प्रमाणासाठी तुम्ही काय करणार ?
अ) तलावाचे निर्माण करू ब) वृक्ष लागवड क) नदीच्या पाण्याला अडवून ठेवू
- प्र. ९ ऐतिहासिक स्थळांवर होणाऱ्या प्रदुषणाच्या परीणामासाठी तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल ?
अ) प्रदुषित कारखान्यांचा ऐतिहासिक स्थानां पासून दुर निर्माण करणे
ब) विमानतळाचे ऐतिहासिक स्थळा पासून दुर निर्माण करणे. क) ऐतिहासिक स्थानांजवळ वृक्षाची लागवड करणे.
- प्र. १० पर्यावरणाचे संरक्षण करण्यासाठी तुम्ही काय करणार ?
अ) वृक्ष लागवड ब) वन्यप्राणी पाणी वायुचे महत्व सांगणे क) प्राण्यांचे शोषण करणे
- प्र. ११ पाण्याची बचत करण्यासाठी तुम्ही काय करणार ?
अ) पाण्या प्रति जनतेत जागृती निर्माण करणे ब) पावसाचे पाणी अडवून त्याचे संवर्धन करणे
क) पाण्याचा उपयोग करणार नाही.
- प्र. १२ जमिन प्रदुषण थांबण्यासाठी तुम्ही काय करणार ?
अ) शेण-खताचा वापर करणार ब) नैसर्गिक खतांचा उपयोग करणार
क) रासायनिक खताचा उपयोग करणार.

- प्र. १३ मलेरीया रोगा पासून बचाव करप्या करीता तुम्ही काय करणार ?
 अ) जंतु नाशक औषधिचा उपयोग करणा. ब) परीसरात साचलेल्या पाण्याला फेकून देवू
 क) दवाखान्यात जाणार.
- प्र. १४ बंद खोलीत एका कुंडीत रोपटे आहे तुम्ही काय करणार ?
 अ) रोपट्याला बाहेर आणणार ब) रोपट्याला सुर्य प्रकाशा समोर आणणार क) रोपट्याला तीथेच ठेवणार
- प्र. १५ तुम्हाला भाजी आणण्यासाठी कोणत्या पीशविचा वापर करायला आवडेल ?
 अ) प्लॉस्टीक ब) कापड क) कागद
- प्र. १६ तुमची शाळा घरापासून ३०० मी. अंतराव आहे, तुम्हाला शाळेत कशाने जायला आवडेल ?
 अ) ॲटो ब) पैदल क) कार
- प्र. १७ ओझोन थराला वाचवण्यासाठी तुम्ही काय करणार ?
 अ) जंगलाचे रक्षण करणार ब) प्लॉस्टीकचा वापर करणे क) मोटर सायकलचा वापर करणार
- प्र. १८ जर तुमच्या घरी गाय असेल तर तीच्या सोबत तुमचा व्यवहार कसा राहिल?
 अ) गायीची चांगली काळजी घेणे ब) तीला मारणे क) तीला उपाशी ठेवणे
- प्र. १९ जरवमी हरीणाला तुम्ही काय करणार ?
 अ) त्याला पाहून समोर नीघुन जाणार ब) सहानुभूती व्यक्त करणार क) जरवम धुवून त्यावर मलम लावणार.
- प्र. २० तुम्ही घरी स्वयंपाक करण्यासाठी कशाचा वापर करणार ?
 अ) गॅस ब) इलेक्ट्रीक शोर्गडी क) लाकूड
- प्र. २१ पर्यावरणाचा समतोल ठेण्याकरीता तुम्ही काय करणार ?
 अ) जंगल, पाणी, प्राण्यांचे संरक्षण ब) प्राण्यांची कत्तल क) प्रदुषण निर्माण करणाऱ्या वस्तूंचा उपयोग
- प्र. २२ वाळवंटी प्रदेशात तुम्ही कोणता संदेश देणार ?
 अ) पावसाच्या पाण्याला अडवून संवर्धन करणे ब) मातीचे संरक्षण करणे
 क) कारखान्यांचा निर्माण करणे.
- प्र. २३ प्राणी पाहण्यासाठी तुम्ही कोठे जाणे पसंत करणार ?
 अ) जंगल ब) प्राणीसंग्रहालय क) सर्कस
- प्र. २४ तुम्हच्या जमिनीत कोणती नैसर्गीक साधन संपत्ती मिळते ?
 अ) खनिज ब) वायु क) फळे
- प्र. २५ वृक्ष तोडणाऱ्या व्यक्ती सोबत तुम्ही कसा व्यवहार करणार?
 अ) दंड देणे ब) पर्यावरणाचे महत्व सांगणार क) त्याला शिव्या देणार
- प्र. २६ समुद्रातील पाण्यापासून तुम्हाला कोणती साधन सामुग्री मिळते ?
 अ) पाणी ब) मोती क) कोळसा
- प्र. २७ उर्जेच्या संकटापासून बचाव करण्यासाठी तुम्ही काय करणार ?
 अ) विजेचा कमी उपयोग करणार ब) सौरउर्जेचा उपाय सांगणे क) कोळशाच्या खाणीचा शोध करणे.
- प्र. २८ वृक्ष रोपण करणतांना तुम्ही कोणती झाडे लावणार ?
 अ) कडू लिंब ब) बाभुळ क) गुलमोर
- प्र. २९ तुम्हाला खेर कचरा कोठे टाकायला आवडेल ?
 अ) रस्तावर ब) कचरापेटीत क) घरात
- प्र. ३० तुम्हाला कोणत्या वनस्पतीच्या बिया खायला आवडेल ?
 अ) धोतरा ब) कडूलिंब क) चिंच

***** समाप्त *****

सामाजिक- आर्थिक स्तर (शहरी)

- १) विद्याथ्यचि नांव - _____
- २) विद्यालयचे नांव - _____
- ३) वर्ग - _____ वा _____ लिंग _____

- प्र. १ तुमचे वडील काय काम करतात ?
१) शेत मजुरी २) शेती ३) व्यवसाय ४) नोकरी
- प्र. २ तुमची आई कोणते काम करते ?
१) शेत मजुरी २) शेती ३) व्यवसाय ४) नोकरी
- प्र. ३ तुम्हच्या कुटूंबातील सदस्यांचे शिक्षण कुठ पर्यंत झाले आहे ?
१) प्राथमीक शाळे पर्यंत २) हायस्कूल पर्यंत ३) स्नातक पर्यंत
४) स्नातकोत्तर शिक्षण ५) उच्चस्तरीय उपाधी (Ph. D., D. L. Itt)
- प्र. ४ तुमच्या कुटूंबाची दर माहा उत्पन्न किती आहे ?
१) ३००० रु. पेक्षा कमी २) ३००० ते ७००० पर्यंत
३) ७००० ते १५००० पर्यंत ४) १५००० पेक्षा जास्त
- प्र. ५ तुम्हच्या कुटूंबावर किती कर्ज आहे ?
१) ३००० रु. पेक्षा कमी २) ३००० ते ७००० पर्यंत
३) ७००० ते १५००० पर्यंत ४) १५००० पेक्षा जास्त
- प्र. ६ तुमचे घर कसे आहे ?
१) स्वतःचे २) तुम्ही भाड्याने राहाता
३) तुमच्या घरात एका भागात तुम्ही राहाता व दुसरा भाग भाड्याने दिला आहे
- प्र. ७ तुमचे घर कशाचे आहे ?
१) साधारण घर २) पक्केघर ३) बंगला ४) मोठा बंगला (दोन मजली)
- प्र. ८ तुमचे भाऊ-बहीन कोणत्या प्रकारच्या शाळेत शिकतात ?
१) कॉन्व्हेंट २) स्वाजगी शाळा ३) (सरकारी) शासकिय शाळा
- प्र. ९ तुमच्या कीती नौकर आहे ?
१) एक २) दोन ३) तीन ४) एकही नाही
- प्र. १० तुमच्या घरी कोणकोणत्या वस्तु आहेत ?
१) मोटर-सायकल २) कार ३) सायकल ४) टि.व्ही. ५) रेडीओ
६) टेप ७) फोन ८) मोबाईल ९) फ्रीझ १०) सोपासेट ११) गॅस
१२) मिक्सर १३) डायनिंग टेबल १४) आलमारी १५) वॉटर बॉयलर
- प्र. ११ तुमच्या घरी कोणत्या प्रकारचे वृत्तपत्र - मासिके येतात ?
१) दैनिक २) साप्ताहिक ३) मासिक ४) वार्षिक
५) कधी-कधी येतात ६) कधीच नाही
- प्र. १२ तुमचे आई वडील कोणत्या प्रकारच्या संस्थांचे पदाधिकारी आहेत ?
१) सामाजिक २) व्यवसायिक ३) अन्य
- प्र. १३ तुमचे कुटूंब काय जाती प्रथे मध्ये विश्वास ठेवते ?
१) होय २) नाही ३) अनिश्चित
- प्र. १४ जर तुम्हाला तुमच्या घरा पासून दुर दुसरी कडे नोकरी किंवा शिक्षणासाठी जावे लागले तर काय तुम्हाला तुमचे आई-वडील तुम्हाला पाठवतील ?
१) होय २) नाही ३) अनिश्चित
- प्र. १५ तुम्हच्या परीसरात किंवा नगरात उत्सव असेल तर तुम्हाला किंवा तुमच्या कुटूंबातील सदस्यांना बोलावले जाते ?
१) नेहमी बोलावले जाते २) कधी-कधी बोलावले जाते ३) कधीच बोलावले जात नाही
- प्र. १६ तुमच्या बाबतीत जास्ती जास्त लोक विचार करता की तुम्ही -
१) अत्याधिक प्रतिष्ठीत कुटूंबातील आहात २) जास्त कुटूंबातील प्रतिष्ठीत आहात
३) मध्यम कुटूंबातील आहात ४) साधारण कुटूंबातील आहात.
- प्र. १७ काय तुम्ही नविन वस्तूंना, नविन पद्धतींना एकदम स्विकारू शकता ?
१) होय २) नाही ३) अनिश्चित

सामाजिक- आर्थिक स्तर (ग्रामीण)

- १) विद्यार्थ्याचे नांव - _____
- २) विद्यालयाचे नांव - _____
- ३) वर्ग - _____ वय _____ लिंग _____
-
- प्र. १ तुमचे वडील काय काम करतात ?
१) शेत मजुरी २) शेती ३) व्यवसाय ४) नोकरी
- प्र. २ तुमची आई काय करते ?
१) शेत मजुरी २) शेती ३) व्यवसाय ४) नोकरी
- प्र. ३ तुम्ही कोणत्या जातीचे आहात ?
१) शुद्र २) वैश्य ३) क्षत्रिय ४) ब्राम्हण
- प्र. ४ तुमचे घर कशाचे आहे ?
१) झोपडी २) कच्च्यामातीचे ३) पक्के सिमेंटचे ४) घर नाही
- प्र. ५ तुमच्या घरी कोणकोणत्या वस्तु आहेत ?
१) बैल गाडी २) मोटर सायकर ३) आलमारी ४) रेडीओ ५) टि.व्ही.
- प्र. ६ तुम्हच्या घरी कोणते प्राणी आहेत ?
१) बैल २) गाय ३) म्हैस ४) घोडा
- प्र. ७ तुमच्या घरी किती शेती आहे ?
१) १ ते ४ एकर पर्यंत २) ४ ते ८ एकर पर्यंत ३) ८ ते १२ एकर पर्यंत
४) १२ एकरच्या वर ५) काहीही नाही
- प्र. ८ तुमचे कुटूंब कसे आहे ?
१) एकाकी २) संयुक्त
- प्र. ९ तुमच्या घरी प्राण्यांची संख्या किती आहे ?
१) एकही नाही २) २ पेक्षा कमी ३) ३ व ५ च्या दरम्यान ४) ५ पेक्षा जास्त
- प्र. १० तुमच्या घरी काय वृत्तपत्र - मासिके येतात ?
१) होय २) कधी - कधी ३) नाही
- प्र. ११ तुमच्या घरी काय नौकर असतो ?
१) हाये २) नाही
- प्र. १२ तुमच्या कुटूंबाची महिन्याची मिळकत किती आहे ?
१) १००० रु. पेक्षा कमी २) १००० व ३००० च्या दरम्यान
३) ३००० ते १०००० च्या दरम्यान ४) १०००० पेक्षा जास्त.
- प्र. १३ तुमच्या कुटूंबात किती रूपये जमा आहे ?
१) १००० रु. पेक्षा कमी २) १००० व ५००० च्या पर्यंत
३) ५००० ते १०००० च्या पर्यंत ४) १०००० च्या वर.
- प्र. १४ काय तुम्हाला कुटूंब नियोजनात विश्वास आहे ?
१) होय २) नाही ३) अनिश्चित
- प्र. १५ तुम्ही किती बहिन-भाऊ आहात ?
१) एक २) दोन ३) तीन ४) चार पेक्षा जास्त
- प्र. १६ तुम्हच्या कुटूंबातील सदस्यांचे शिक्षण कुठ पर्यंत झाले आहे ?
१) प्राथमीक शाळे पर्यंत २) हायस्कूल पर्यंत ३) स्नातक पर्यंत
४) स्नातकोत्तर शिक्षण ५)
- प्र. १७ तुम्हच्या कुटूंबावर किती कर्ज आहे ?
१) १००० रु. पेक्षा कमी २) १००० ते ५००० पर्यंत
३) ५००० ते १०००० च्या पर्यंत ४) १०००० पेक्षा जास्त.

पर्यावरण जागरूकता परीक्षण

उत्तरावली

प्रश्न क्रमांक	उत्तर
प्र. क्र 1	अ
प्र. क्र 2	अ
प्र. क्र 3	क
प्र. क्र 4	अ
प्र. क्र 5	ब
प्र. क्र 6	ब
प्र. क्र 7	क
प्र. क्र 8	क
प्र. क्र 9	अ
प्र. क्र 10	ब
प्र. क्र 11	क
प्र. क्र 12	क
प्र. क्र 13	अ
प्र. क्र 14	अ
प्र. क्र 15	अ
प्र. क्र 16	ब
प्र. क्र 17	अ
प्र. क्र 18	ब
प्र. क्र 19	ब
प्र. क्र 20	क
प्र. क्र 21	ब
प्र. क्र 22	अ
प्र. क्र 23	अ
प्र. क्र 24	ब
प्र. क्र 25	क
प्र. क्र 26	क
प्र. क्र 27	अ
प्र. क्र 28	ब
प्र. क्र 29	ब
प्र. क्र 30	अ

पर्यावरण संवर्धन परीक्षण
उत्तरावली

प्रश्न क्रमांक	उत्तर
प्र. क्र 1	अ
प्र. क्र 2	ब
प्र. क्र 3	अ
प्र. क्र 4	अ
प्र. क्र 5	क
प्र. क्र 6	क
प्र. क्र 7	ब
प्र. क्र 8	क
प्र. क्र 9	अ
प्र. क्र 10	ब
प्र. क्र 11	ब
प्र. क्र 12	ब
प्र. क्र 13	ब
प्र. क्र 14	ब
प्र. क्र 15	ब
प्र. क्र 16	ब
प्र. क्र 17	अ
प्र. क्र 18	अ
प्र. क्र 19	क
प्र. क्र 20	अ
प्र. क्र 21	अ
प्र. क्र 22	अ
प्र. क्र 23	ब
प्र. क्र 24	अ
प्र. क्र 25	ब
प्र. क्र 26	ब
प्र. क्र 27	ब
प्र. क्र 28	अ
प्र. क्र 29	ब
प्र. क्र 30	क

सामाजिक - आर्थिक स्तर परीसूची (शहरी)

गुणसूची

प्रश्न 1.	1 (1)	2 (2)	3 (3)		
प्रश्न 2.	1 (1)	2 (2)	3 (3)		
प्रश्न 3.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)	5(5)
प्रश्न 4.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)	
प्रश्न 5.	1 (4)	2 (3)	3 (2)	4 (1)	
प्रश्न 6.	1 (3)	2 (1)	3 (2)		
प्रश्न 7.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)	
प्रश्न 8.	1 (4)	2 (3)	3 (2)		
प्रश्न 9.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (0)	
प्रश्न 10	A- 1(1)	2 (3)	3 (1)		
	B- 7 (1)	8 (2)			
	C- 4 (3)	5(1)	6(2)		
	D- 9(2)	12(1)			
	E- 10 (2)	13(3)	13(1)		
	F- 11(1)	15(2)			
प्रश्न 11.	1 (2)	2 (2)	3 (2)	4 (2)	5(2) 6(0)
प्रश्न 12.	1 (2)	2 (2)	3 (1)		
प्रश्न 13.	1 (0)	2 (2)	3 (1)		
प्रश्न 14.	1 (2)	2 (0)	3 (1)		
प्रश्न 15.	1 (4)	2 (2)	3 (1)		
प्रश्न 16.	1 (4)	2 (3)	3 (0)		
प्रश्न 17.	1 (2)	2 (0)	3 (1)		

सामाजिक - आर्थिक स्तर परीसूची (ग्रामीण)

	गुणसूची			
प्रश्न 1.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(3)
प्रश्न 2.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(3)
प्रश्न 3.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)
प्रश्न 4.	1 (2)	2 (3)	3 (4)	4(1)
प्रश्न 5.	1 (3)	2 (4)	3 (1)	4 (1)
प्रश्न 6.	1 (3)	2 (1)	3 (2)	4(4)
प्रश्न 7.	1 (2)	2 (3)	3 (4)	4(5) 5(1)
प्रश्न 8.	1 (2)	2 (1)		
प्रश्न 9.	1 (4)	2 (3)	3 (2)	4 (1)
प्रश्न 10	1(3)	2 (2)		3 (1)
प्रश्न 11.	1 (2)	2 (1)		
प्रश्न 12.	1 (1)	2 (2)	3 (1)	4(4)
प्रश्न 13.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)
प्रश्न 14.	1 (2)	2 (0)		3 (1)
प्रश्न 15.	1 (4)	2 (3)	3 (2)	4(1)
प्रश्न 16.	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4(4)
प्रश्न 17.	1 (4)	2 (3)	3 (2)	4(1)